

RAKETOVÉ PROSTŘEDKY PŘI BOJI O PALEBNOU PŘEVAHU

Vybojování palebné převahy nad protivníkem a její udržení v celém průběhu operace patří zejména v podmínkách použití jaderných zbraní k rozhodujícím předpokladům úspěšného splnění úkolů frontové operace. Problém bývá na našich státech zužován na tzv. boj se zbraněmi hromadného ničení. Palebná převaha se však získává i jinými opatřeními a činnostmi a má mnoho dalších souvislostí. Dosahujeme ji jednak aktivní činností vlastních vojsk, jejíž hlavní součástí je i ničení prostředků jaderného napadení a jejich zabezpečovacích jednotek, jednak pasívními opatřeními s cílem snížit účinky palby protivníka nebo jiné jeho činnosti, směřující proti našim palebným prostředkům, štábům, spojovacím uzlům apod.

Boj o palebnou převahu můžeme obecně charakterizovat jako střetávání prvků dvou palebných systémů s cílem snížit míru organizovanosti systému protivníka až k dezorganizovanosti jeho palebné činnosti, naopak zvýšit míru uspořádanosti systému vlastního a tak získat volnost v rozhodování a použití vlastní palebné síly.

Poněvadž úroveň organizovanosti každého systému je dána úrovní řídicí práce, a tato řídicí práce vychází v palebném systému ze vševojskových štábů, štábů RVD, štábů raketových útvarů a svazků, popř. ze středisek koordinujících palebnou činnost, měl by být boj o palebnou převahu nejdůležitější jejich ničením. Teprve v dalším pak ničením a vyřazováním složek — palebných jednotek.

Ničením řídicích a výkonných složek dosahujeme ihned konkrétní výsledky — znemožňujeme uskutečnění palebného úderu určité palebné jednotky, útvaru nebo svazku, znemožňujeme jejich řízení palby. Ničením a vyřazováním zabezpečujících složek palebného systému ovlivňujeme palebnou sílu se zpožděným účinkem — ztráty se projeví zeslabováním palebné síly až za určitou dobu, podle druhu vyřazené složky.

Pasívní opatření posilují schopnost vlastního palebného systému bránit se dezorganizujícím vlivům protivníka.

V článku se budu zabývat účastí frontových raketových prostředků při boji o palebnou převahu na tomto stupni velení. Vycházím při tom z názoru, že prvky vlastní bojové sestavy frontu se v průběhu boje (operace) mohou střetnout s prvky protivníka, patřícími do **sestavy jeho polní armády a zčásti i skupiny armád**, a že tedy palebný systém protivníka na tomto stupni velení lze považovat za odpovídající vlastnímu frontovému palebnému systému. Z toho dále vyvozují, že je vhodné, aby při rozdělení úkolů v boji o palebnou převahu a její udržení, zejména při ničení prostředků jaderného napadení, byly prostředky polní armády protivníka přidělovány k ničení frontovým prostředkům.

Ničení řídicích center

Řízení vojsk v současných podmínkách se vyznačuje složitými součinnostními vztahy, zvýšením nároků na možnost cen-

tralizace, náhlými změnami úkolů, využíváním složitě, na poškození velmi citlivé spojovací, výpočetní a jiné techniky. A to vše činí z velení neobyčejně zranitelnou oblast, přes níž je možno účinně ovlivňovat, znemožnit nebo podstatně snížit výsledky palebné činnosti protivníka.

Raketové prostředky frontu se podílejí na takové dezorganizaci velení vyrazováním míst velení pozemním silám a taktickému letectvu.

U pozemních sil přicházejí v úvahu místa velení polní armády, její VS (středisko řízení bojové činnosti — TATOC), ZVS a PVS, a předsunutá velitelská stanoviště skupiny armád, na nichž se palebná činnost protivníka koordinuje. Takové vymezení však nevyklučuje možnost, zejména ve specifických podmínkách Středoevropského válčiště, provádět úder y i na místa velení armádního sboru (středisko bojové činnosti armádního sboru — CTOC), pokud vyjdou z dostřelu armádních prostředků nebo z jiných důvodů je tyto nemohou ničit.

V pásmu frontu v našich podmínkách můžeme očekávat 4—5 míst velení tohoto typu.

Vyřazením některého z míst velení polní armády dosáhneme narušení systému velení v operaci a snižujeme kvalitu řídicího procesu o různou hodnotu podle druhu místa velení a účinnosti úderu. Kromě oslabení palebného systému polní armády narušujeme součinnost pozemních vojsk s taktickým letectvem, neboť dojde k vyřazení střediska přímé letecké podpory — DASC — u as USA nebo operačního střediska letecké podpory — ASOC — u as NSR, jež mají za úkol plánovat a řídit přímou leteckou podporu a vzdušný průzkum ve prospěch pozemních sil a koordinují palebnou podporu vojsk.

Při úderech na prvky velení taktického letectvu je nutné vyjít z předpokladu, že velení a řízení letectva je přísně centralizováno. Z tohoto hlediska je nutné uskutečňovat prvořadě úder y na bojové operační středisko — COC — u STLV, na taktické operační středisko — TOC — u LV JIH (včetně operačního střediska spojeneckého úseku — SOC) a na střediska řízení a uvědomování — CRC. Při tom dojde k oslabení řídicí činnosti velitele letecké armády směrem k podřízeným útvarům a svazkům, ke ztrátě přehledu o vzdušné situaci a spojení s podřízenými středisky jak v systému řízení taktického letectva, tak i PVO.

V pásmu frontu v našich podmínkách mohou přijít v úvahu 2—4 střediska ří-

zení a uvědomování, jedno taktické operační středisko a jedno operační středisko spojeneckého úseku.

Ničení prostředků jaderného napadení protivníka

Význam tohoto úkolu vyžaduje centralizované řízení. Vzhledem k tomu, že úkol může být plněn jen za součinnosti všech druhů vojsk, musí základní pokyny k organizaci a řešení jejich činnosti vycházet z řídicích center vševojskového systému. Hlavní úlohu při plnění úkolů boje s prostředky jaderného napadení pochopitelně sehraje raketové vojsko a letectvo, neboť disponuje nejmohutnějšími ničivými palebnými prostředky.

Vševojskový štáb je povinen při plánování operace zpracovat kalkulaci, ze které by bylo patrné předpokládané množství a druhy prostředků jaderného napadení protivníka a možnosti vlastních vojsk při jejich ničení. Výsledkem rozvahy je rozdělení úkolů mezi druhy vojsk a stupně velení, předpoklad použití určitého množství jaderných a chemických náloží pro tento boj z celkového množství náloží na operaci, stanovení zodpovědnosti za zjištění a zničení uvedených objektů a některá opatření ke zvýšení palebné a bojové síly vůbec u vlastních vojsk (vyčlenění hotovostních jednotek u raketového vojska a letectva, stupeň ženíjního budování, zastírání vlastních palebných prostředků, pokyny k organizaci spojení, způsoby hlášení, signály apod.).

K prostředkům jaderného napadení polní armády protivníka, předpokládaného v našem frontovém pásmu, jejichž vyřazení spadá do úkolů palebného systému RVD frontu, patří:

- oddíly řízených střel PERSHING;
- letouny-nosiče jaderných náloží, rozmístěné na letištích a leteckých základnách, pokud jsou nebo se v průběhu operace dostanou do dosahu palebných prostředků frontu;
- oddíly protiletadlových řízených střel NIKE HERCULES a HAWK;
- sklady speciální munice.

a) Oddíly řízených střel PERSHING.

Organizačně patří do samostatných oddílů zálohy hlavního velitelství, které se přidělují skupině armád a polním armádám. Podle zásad platných pro Středoevropské válčiště má toto přidělení trvalý charakter.

Polní armáda může dostat 2—3 oddíly, velitel skupiny armád si ponechává jeden oddíl.

Schéma rozmístěných prvků bojové sestavy oddílů a jeho takticko-technické údaje uvádějí předpisy a pomůcky, např. Zprav-53-51 a nebudu je proto rozebírat. Musíme však vzít v úvahu, že v této době došlo k přezbrojení současných oddílů novou obměnou této střely (PERSHING-1A). Cílem obměny bylo zvýšit palebné možnosti oddílů i baterií cestou modernizování pozemního technického vybavení, zejména však zařazením nového prvku, kterým je řídicí středisko pro řízení palby, umožňující kontrolu přípravy a stavu až devíti raket. Středisko je v každé baterii. Nový systém zkrátí podle údajů odborné literatury dobu na přípravu odpálení, urychlí zjišťování závad a zjednoduší ovládání.

Vyřazením zaujatého palebného postavení dosáhneme zničení montážně odpalovacího zařízení s raketou a bojovou hlavicí, kontrolně programové stanice a spojovací stanice. Tato zařízení představují hlavní technické prostředky palebné baterie, baterie proto ztrácí zcela svou bojeschopnost. Totéž platí pro základní postavení, popř. technické postavení, kontrolovali se v něm odpalovací zařízení a rakety. Vyřazení technického postavení bez základních vozidel baterie omezuje technickou přípravu pouze zčásti. Při tom lze předpokládat zničení asi čtyř raket.

Úderem na velitelskou baterii vyřazujeme štáb oddílu a narušujeme systém vedení oddílů — VS polní armády (skupiny armád). Délka doby narušení záleží na konkrétní spojovací situaci. Vyřazením baterie služeb se ztíží zásobování oddílů náhradními díly, příprava nosičů i hlavic, může dojít ke zničení několika nosičů, skladovaných v baterii, avšak možnost oddílů uskutečňovat úder zůstává zachována. Zničením řídicího střediska dosáhneme umlčení palebných baterií oddílů. Jeho délku lze odhadnout až po získání informací o možnostech nového systému přejít na jiný způsob řízení palby.

b) Letouny — nosiče jaderných náloží.

Raketové vojsko ničí tyto prostředky jaderného napadení palebnými údermi na letiště, patřící do sestavy taktické letecké armády, popř. taktického leteckého velitelství (Středoevropské válčíště). Jsou rozmístěna zpravidla v hloubce 350—500 km od předního okraje. V takovém případě leží letiště zpravidla mimo dosah raketových prostředků. V průběhu operace však můžeme předpokládat jejich přiblížení na dostřel.

V současné době lze počítat s činností do pásma fronty s jednou letkou letounů-no-

sičů leteckého velitelství JH, 4—6 letkami nosičů 1 TLV (F) a 3—4 letkami od 17 LA (USA), celkem tedy asi 8—11 letek letounů-nosičů.

Úder na letiště, obsazené zpravidla jednou letkou letounů-nosičů, může vyřadit do 21 nosičů.

c) Oddíly protiletadlových řízených střel NIKE HERCULES a HAWK.

Oddíly těchto střel, které zůstávají v přímé podřízenosti velitele polní armády nebo skupiny armád, zabezpečují PVO objektů, důležitých ke splnění úkolů těchto svazů (hlavní operační uskupení vojsk, prostředky jaderného napadení operačního významu, letištní uzly, hlavní týlové objekty a orgány velení).

V pásmu fronty možno v souhlasu se zásadami a informacemi o jejich použití očekávat zasazení 2 oddílů PLRS NIKE HERCULES a do 6 oddílů PLRS HAWK.

Úder na palebná postavení nebo řídicí postavení baterií protiletadlových řízených střel vyřazují baterii z aktivní činnosti. Zničení nebo umlčení řídicích středisek protiletadlových skupin nebo oddílů znemožňuje nebo velmi ztěžuje centralizované řízení palby, schopnost vést palbu decentralizovaně po oddílech nebo bateriích není narušena.

d) Sklady speciální munice

Ze skladu speciální munice pro pozemní síly se zabezpečují úvary a svazky jaderného napadení hlavicemi raket, řízených střel a PLRS s konvenční, jadernou, chemickou nebo biologickou náloží a součástmi těchto hlavic, dále všemi ostatními díly raket, řízených střel a PLRS mimo náhradní díly, a konečně dělostřeleckými granáty s jadernou nebo chemickou náloží. Kromě toho se v nich skladují a udržují jaderné miny.

Sklady speciální munice pozemních sil předpokládáme protivníka v Evropě, včleněných do NATO, se rozmístují v komunikační a bojové zóně. Systém zásobovací podléhá pouze americkým štábům. Způsob řízení a zásobování amerických i neamerických prostředků jaderného napadení v našem zájmovém pásmu je rozveden v našich předpisech a pomůckách v dostatečné míře.

Stupeň ženížního budování stálých skladů je různý, zpravidla půjde o betonové (železobetonové) bunkry zcela nebo polozemní, s ochrannými násypy, propojené komunikační sítí nevylučující i železniční vlečky, se silným střežením. Kde je to možné využívá se opuštěných škol a ji-

Tabulka 1

Cíle operačního významu – v útočném pásmu frontu	Počet	Záměrné body	Celkem
Oddily PERSHING	2–3	4	8–12
Letiště nosičů	8–11	1	8–11
Oddily PLŘS NIKE HERCULES	2	4	8
Oddily PLŘS HAWK	— 6	4	24
Sklady speciální munice	6	1	6
Celkem	24–27		54–61

ných pozemních zařízení. Odolnost takových zařízení je vysoká a jejich ničení přesahuje možnosti frontových raketových prostředků.

V případě rozvinutí zásobovacího systému v poli, v době vedení operací, spočívá ochrana jednotlivých zařízení polních skladů v rozptýlení, maskování, využívání terénu a v nejnútnejších ženíjních ochranných stavbách. To se týká hlavně zásobovacích míst, která staví roty přímé podpory.

Zásobovací systém lze neúčinněji narušit vyřazením jednotlivých skladů se zničením v nich uložené munice. Tím dosáhneme snížení palebné síly protivníka jako celku, dezorganizujeme jeho zásobovací systém a ztížíme palebnou činnost útvarů. Dezorganizace systému nastane i vyřazením řídicích orgánů, štábů zásobovacích jednotek, skupin nebo součástí týlu pozemních sil.

Zásobování jadernou municí pro vojenské vzdušné síly organizuje vlastní systém. Jeho zvláštností je, že sklady jsou buď přímo nebo v blízkosti leteckých základů s letouny-nosiči. Zničením základny bude zpravidla vyřazen i sklad.

e) Celkové počty prostředků jaderného napadení.

Při stanovení celkových počtů prostředků jaderného napadení v útočném pásmu frontu předpokládám operační sestavu pravděpodobného protivníka, zahrnující svazky a svazy Střední skupiny armád (USA), 7. polní armády (USA) s 2 as (NSR) jako první operační sled, a 1 A (F) jako druhý operační sled (případně mobilizované svazky NSR). Možný počet cílů — prostředků jaderného napadení — uvádí tab. 1.

Boj s průzkumnými prostředky a silami protivníka.

Průzkum patří u protivníka, stejně jako u nás, k důležitým předpokladům úspěšného boje o palebnou převahu. Je organickou součástí řízení jejich palby. Zneškodnění průzkumu, ztížení jej, dezorganizovat a oklamat, znamená snížit efektivnost palby protivníka, omezit účinky palby při zvětšení spotřeby střeliva, popř. i zabránit uskutečnění palby.

RVD frontu se podílí na této činnosti aktivně tím způsobem, že ničí a umlčuje prostředky vzdušného protivníka na jeho základnách.

V pásmu proti frontu v našich podmínkách lze předpokládat asi 6 letišť s průzkumnými letkami, z toho tři od 1 ld (NSR), dvě od 1 TLV (F) a 1 od 17LA (USA). Každé zachycení průzkumné letky na letišti a její vyřazení citelně sníží možnosti vedení průzkumu a řízení palby raketovými prostředky protivníka, povede ke zvyšování úsilí průzkumného letectva a tím ke zvýšenému opotřebování obsluh i materiálu.

Kromě aktivního působení je bezpodmínečně nutné přijímat u RVD opatření k ochraně a obraně proti průzkumným akcím protivníka, zaměřeným na palebné i technické jednotky a útvary raketových prostředků. Všechna tato opatření, jejichž rozbor se vymyká rozsahu a zaměření tohoto článku, musí být řízena jedním zámyslem, uskutečňována obrátě a se znalostí současných průzkumných a maskovacích technik, nepřetržitě a důsledně.

Schopnost odolávat úderům protivníka.

Z mnoha opatření, která obsahují zejména průzkum a varování, maskování a využívání ochranných vlastností terénu,

rozptýlení a manévr, používání ochranných prostředků jednotlivci i kolektivně, ženijní úpravu zaujímaných prostorů, kontrolu ozáření, hygienicko-epidemiologická opatření a likvidaci následků, budu se v článku zabývat pouze otázkou ženijního budování silami a prostředky RVD frontu, které považují za opatření rozhodující.

K nejnáročnějším úkolům ženijního budování patří budování hlavních a záložních prostorů bojového rozmístění, ženijní zabezpečení přesunů, úprava a údržba komunikací uvnitř prostorů rozmístění a opatření pro likvidaci následků napadení.

Prostory bojového rozmístění u raketových útvarů a svazků budují se zpravidla v tomto pořadí:

- základní postavení palebných baterií;
- prostor bojového rozmístění technické baterie brigády a čet technického zabezpečení oddílů;
- velitelská stanoviště oddílů a štábů brigády;
- ostatní prvky bojové sestavy (povětrnostní baterie, tyl apod.).

Pořadí může být změněno vzhledem k úkolu, situaci, povětrnostním, denním nebo terénním podmínkám.

Ženijní budování se zahajuje již při skončení rekognoskace prostoru a pokračuje nepřetržitě při dodržení všech zásad utajení až do dosažení tzv. druhého stupně odolnosti (ochrany). Tento stupeň je charakterizován ukrytím živé síly v úkrytech lehkého typu a v pohotovostních úkrytech a zapuštěním bojové techniky do úkrytů na plný profil, tedy ochranou před účinky jaderných zbraní mohutností 20 kt na vzdálenost 500–600 m od epicentra výbuchu.

Vydeme-li z předpokladu, že objem zemní práce strojově představuje u frontové raketové brigády asi 20 600 m³ pro hlavní prostor bojového rozmístění a 14 000 m³ pro záložní, a k tomu 3600 a 1500 hodin ruční práce, pak při využití veškeré ženijní techniky brigády a 16 hodin práce (doba práce za 24 hodin), je reálné počítat s tím, že za dva dny budou hlavní prvky bojové sestavy ukryty podle požadavků druhého stupně odolnosti.

Při dobrém zabezpečení rekognoskačních skupiny a organizaci její činnosti mohou odpalovací zařízení zajišťet po přesunu do nových prostorů již do připravených úkrytů základního postavení.

Realnost takových kalkulací byla pro-
věřena v praxi.

Dosažení druhého stupně odolnosti (ochrany) neobvykle zvyšuje životaschopnost raketových jednotek v podmínkách zesílené snahy protivníka tyto jednotky zjistit a vyřadit. Tím se dává větší volnost

vlastním štábům k rozhodování o palebné činnosti, snižuje se účinnost palebných úderů protivníka, vedených proti našim raketovým jednotkám i účinnost jiných odvetných činností a průzkumu.

Vliv práce štábu RVD frontu.

Štáb RVD je řídicí orgán palebného systému RVD nejen na úrovni frontu, ale i na všech nižších stupních velení. Organizuje a řídí optimální využití palebných možností RVD při boji o palebnou převahu, určuje podíl jednotlivých stupňů velení, upravuje součinnost mezi palebnými prostředky, průzkumem, technickým a materiálním zabezpečením apod. Kvalita řídicí činnosti štábu RVD frontu, tj. hlavně **rychlost, pružnost, pohotovost** vlastní práce štábu a spolehlivost a včasnost spojení, je předpokladem úspěchu v boji o palebnou převahu.

Rychlost práce štábu je nutné prověřovat v situacích, kdy časové hledisko je nejnáročnější, tzn. v době, kdy se časová ztráta projeví jako snížení pravděpodobnosti zachycení důležitého cíle, zpravidla prostředkem jaderného napadení. Tedy při souboji palebných prostředků, kdy přesnost je předpoklad, přesnost a rychlost znamenají vítězství. V takovém případě podíl času, připadající na práci štábu, musí být co nejmenší.

Současný stav, přes vysokou připravenost příslušníků štábu RVD, kteří jsou schopni i překročit normu stanovenou řády (4 minuty na přípravu a předání povelu), není uspokojivý právě vzhledem ke skutečnosti, že doba přípravy palebných prostředků protivníka se zkrátala zavedením moderní bojové techniky a automatizací její přípravy na několik desítek minut. Dále proto, že tok informací v našich štábech i mezi nimi je brzděn zastaralými prostředky k předávání informací, že se zprávy v průběhu přenosu deformují, přecházejí od zdroje k rozhodovacím centrům a vykonavateli nikoliv plynule, ale postupně, neboť je transformuje člověk, který jejich tok při tom přerušuje. Zprávy se zapisují, přepisují, předávají ústně, různě upravují (kodují), dokonce přenášejí pohyblivými pojiťky (osobně) a to vždy s časovou ztrátou, větší či menší podle organizovanosti, sladěnosti nebo stavu výcviku.

Jsem toho názoru, že kritériem rychlosti práce štábu nemá být porovnání s rychlostí práce štábu protivníka, ale vliv této rychlosti na včasné zasazení vlastních palebných prostředků v rozhodujícím okamžiku.

Pružnost a pohotovost v práci štábu RVD frontu je dána jednak připraveností

a výcvikem každého příslušníka, ale kromě toho prací štábu jako sehraného celku, jeho účelnou organizační strukturou, vhodným rozmístěním a vybavením pracovišť, připravenou organizací součinnostních vztahů uvnitř štábu RVD i s dalšími složkami štábu frontu.

V současné době usilují naše štáby o prodloužení své práce dílčími i komplexnějšími metodikami, zpracovanými pro některá důležitá období své činnosti (zpracování návrhu náčelníka RVD, povelu, bojových nařízení apod.). Rozborové práce, které předcházejí zavedení těchto metodik, dávají možnost nalézt nejúspornější a při tom nejefektivnější organizaci a způsob práce štábu RVD v celku i jednotlivých jeho příslušníků a mohou tedy v podstatě ovlivnit pružnost a pohotovost štábu při řešení palebných úkolů.

Zásadní zlepšení však může přinést komplexní automatizace a mechanizace štábních prací, zejména zpracování informací.

Vliv práce štábu RVD frontu na boj o získání a udržení palebné převahy je nesporný. Každé zkvalitnění, zpřesnění a zrychlení palebného rozhodování, zkrácení reakční doby štábu při dodržení správnosti rozhodnutí, se projeví jako naše výhoda a převaha a vytvoří příznivé podmínky k úspěšnému vedení palby.

Boj o získání a udržení palebné převahy nad protivníkem patří k hlavním cílům palebné činnosti RVD frontu. Jeho splnění rozhodujícím způsobem ovlivní prů-

Tabulka 2

Celkový počet cílů

Cíle	Počet
Místa velení pozemním silám	4—5
Místa velení vojenským vzdušným silám	4—6
Prostředky jaderného napadení	54—61
Průzkumné prostředky	6
Celkem	68—78

běh frontové operace. Nutno jej však chápat v širších souvislostech, tedy kromě přímé palebné činnosti prostředků RVD je třeba vidět i ostatní činnost vojsk frontu, vytvářející podmínky pro nejvýhodnější uplatnění vlastní palebné síly. Uvedl jsem v článku pouze hlavní úkoly a oblasti činnosti RVD frontu, v závěru pak chci ukázat, jaké síly a prostředky je nutné na stupni front vyčlenit, aby byly vytvořeny reálné předpoklady ke splnění požadavků tohoto náročného úkolu.

Poněvadž celkový počet cílů [viz tab. 2] je vyšší než jsou palebné možnosti frontových raket, započítáváme v kalkulaci i další prostředky, zejména letectvo a výsadkové jednotky. Počty jsou orientační a uvádí je tab. 3

Tabulka 3

Prostředek ničení		Počet	Potřeba na jeden cíl	Celkem vyřadí
Údery RV	jaderné	18 ×	1	18
	chemické	15 ×	2—3	5—7
Letectvo	jaderné	12—18**)	1	12—18
	konvenční (pluk, vzlety)	asi 12	do 0,5	asi 24
Vzdušné výsadky		do 2 výs. praporů	výs. rota – prapor	2—6
Speciální skupiny		5—10	1	5—10
Celkem				66—83

*) Asi 50 % celkového počtu úderů frontových prostředků na operaci.

**) 10—15 % celkového počtu leteckých jaderných pum v operaci.